

מסורת הש"ס

(א) לקמן עב: חולין ג.
(ב) זבחים ד: (א) סוכה ד:;
(ג) וזבחים ד: (א) סוכה ד:;
(ד) וזבחים ד: (א) סוכה ד:;
(ה) שבת כג: (א) (ע"ב);
(ו) וי"ע חו"מ יומא סג.
(ז) ד"ה טעמא, (ח) [שנועם
ד:].

תורה אור השלם

1. לא תזבח על חמץ דם
וזבחי ולא ילין חלב חגי
עד בקר: שמונה כג יח
2. וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת
עַד אֲבִיעָה עֶשְׂרִי יוֹם
לְחֹדֶשׁ הַזֶּה וְשָׁחֲטוּ אוֹתוֹ
בְּלִי קֹדֶל עֹדֶת יִשְׂרָאֵל בֵּין
הָעֲרֻבִים: שמונה יב ו

לעני רש"י

קרוק"ש. ור"ס, אנקוליס.

מוסף רש"י

פסח בשאר ימות
השבוע שלמים הרי.
דנפאן לן מנחתם פסח
לה' אלהיך לזן ובקר
דמותר פסח קרב שלמים
(חולין ג:). שמעתי מינה.
מדקרי ליה זבח פסח.
פסח בשאר ימות
השבוע בעי עקירה.
למעקף שם פסח מינה
וכל כזה פסח פסח
הוא וכי שחט ליה שלם
בזמנו הו' פסח פסח
(שם). בדרק. פסח
זו שאני משיב. מפי
חבורה. ואמרו לעולם לא
בעי עקירה. והיא דמשמע
דבעי עקירה בגון שהיו
בעליהם. כנסת ראשון
טמא ממים ופסח וזו
לא נדחה מחמת איבוד
אלא מחמת גזלם שדחו
מחמת טומאה לפסח שני
והיא פסח חזי לקרב בלתי
הלך כע' עקירה (שם).
שחט ישראל וקבל
הבחו. כן היה דרכן
לעשות (זבחים יד:). קראו
את ההלל. כל כח קוראה
את ההלל ג'. פסחים
שחט פסחיהם מרובין והיו
טעונים לל כשחיתום פסח
היו מספקין לשחוט פסח
כל כח עד שקראוהו
שלם פסח. ואע"י דמנן
אע"פ שלם שלם פסח שני
היו לא גמרו פסח
לשחוט טמא. אבל מינה
אין כח שלם היתה גומרתו
שני פסחים ומתחלת כו
פסח שלשית (סוכה ד:).
מפני שעממה מרעטין.
בשחטו כמות הראשונות
מתמלאה העורה לכל כח
ושאר כח שלשית נמנע
ולא היה שחטת פסחין
מארכת כדרי קראת שלם
הללות (שם).

מוסף תוספות

א. דמחייב ליה למקטרי.
חוס' שאנן. ב. דקחני
לשמו פטור הא סתמא
חייב אלא לא בעי עקירה
אלא מדיקא. ליתא
לפסח מינה. ש. ס. ג. י"א.
פירוש אין אומרים שירה
על שום אכילת מזבח כגון
זריקת דמים וניסוך הדמים.
חוס' בדרס לה.

קשיא מליקה אמליקה. דס"ד בארבעה עשר קאמר וקתני דעבר
אמליקה דומיא דשאר קרבנות ועוד דקא חשיב ליה כשחטת: ה"ג
ונטעמין סיקאי לך הו' גופא דקתני רישא לא אמרו אלא פסח בלבד.
אבל אשאר קרבנות לא מחייב והדר תני אחד המולק ואחד המזה:

רבי שמעון דממני' דפטור אשאר
קרבנות בארבעה עשר ומחייב עלייהו
במועד: מליקה אמליקה לא קשיא.
קמיימא דפטור בארבעה עשר קאי
דקתני בה בהדיא ונתנא עוף והוא הדין
לשאר זבחים אלא משום דלזרימה
לעכזביה צו ציוס אחר התמיד נקט
ליה ורישא דמתנימא דמיימא דקתני
נמי לא אמרו אלא פסח בלבד דבי
שמעון אמרה וארבעה עשר קאי
ואחד השוחט כו' דסיפא בחולו של
מועד קאמר ואשמעין חיונה לזורק
ולמולק כשחט דלא חיונה שחטת
דווקא: סנאי הו'. הני תרתי סתמי
תנאי הו' ואלוה דרבי שמעון מר
מקיש הקטרה לעבודת הדס והוא
וישנו בהלל אימוריו ומר לית ליה
הא היקישא דשחטת קאמר רחמנא
וזריקה דמתריצא בהדיא מדס זבחי
אבל הקטרה לא: זבחי זבחי פרי
וימני. מרי קראי כחבי שקיל י' דחד
מנייהו ושדי אלהיך וקרי ביה זבח
דהיינו פסח וקרי ביה זבח אשאר
זבחים: ואמאי פלגניהו רחמנא. ולא
כתב זבחי צחד קרא והכל במשמע
בין פסח בין בשאר זבחים: לומר
לך זמן דליכא זבח. דהיינו פסח
בארבעה עשר לא מחייב אשאר
זבחים: הא סתמא פטור. מלא תשחט
דאמרינן כל כמה דלא עקר שם פסח
מנייהו הו' פסח ושחטו בשאר ימות
השנה ופסח ופסחיהם רחמנא ראייה
הו': צעי עקירה. ולא אמרינן
סתמיה שלמים הו' ולשון צעיה הו'
כלומר פשטין לה מהכא או לא: מפי
חבורה. כולם הו' דדבר זה לאוקומי
מתני' דמשמע דבעי למעקף שם פסח
מנייהו בגון שהיו צעלי טמאין בארבעה
עשר דקמיה לא שחט פסח שני קאי
מש"ה צעי עקירה: מתני' הפסח
נשחט בשלם יתום. פסחי צבור
בין שהצבור מועטין ויכולין לישחט
כולן צבת אחת מזהו ליתקן לשלם
יתום זו אחר זו: צויי וזכ וצויי
כסף. כפות גדולות לקבל בהן הדם:
שכונה כסף כו'. בגמ' מפרש טעמא:
ולא היו לצויין שוליים. רחמין מלמטה
אלא חדין תחתיהם כדי שלא יוכלו

לישב על הקרקע: שם יניחום. כהנים על גבי קרקע עד שיקבלו דם אחר מחמת שהן מרובין וישכחום ויקרוש הדם ולא יהא ראוי לזרוק:
שחט ישראל אם יראה שהשחטת כשירה צורים בכל הקרבנות: וקיצל כפן. הדם בצון מלאה הטלה: נוסח לחציו. שהרי בשורה הן
עומדים עד המזבח: מקבל אם המלא. מיד הנותנו לו ומחזיר את הריקן שחזר אליו מיד כהן הזורק: וריקא אחת. בצון עצמו זורק ולא
מתנה באכזב שאין לך קרבן טעון אכזב אלא חטאת לצדה דכתיב ויקרא ד' באכזבו: כנגד היסוד. ברוחות שבמוצא שהיה יסוד תחתיהן וזורק לזקפתו
של מוצא והוא נופל ליסוד. ולפי שאין היסוד מקיף את המוצא אלא את הצפון ואת המערב דקמתן במסכת מדות (פ"ג משנה א) לכך הוצרכו לומר
כנגד היסוד: כך מעשה הפנים ושלישים. הכל כאשר אמרנו: קראו אם ההלל לכל יתום קאי: אם גמרו שני. כשהיו מתחילין לשחוט
מתחילין לקרות ואם רבו הפסחים ומשך זמן שחיתמן עד שגמרו ועדיין רבים שחטין חזרין וקורין שניה ואם שני. ועדיין לא גמרה שחיתם פסחי
אותה הכת שילשו וכן השניה וכן השלישית ואע"פ שלא אירע מעולם ששילשו לפי שהיו שם כהנים מרובין ומהירין במלאכתן: לא הגיעו לאהבה.
אפילו פסח ראשון: אלא שהכהנים מדיחין העורה. שאמת המים מהלכת בעורה וכשהן רוצין להדיח העורה פוקקין את נקב יציאתה והמים
פושטין והולכין על גדוהיה ומדיחין את כל העורה שרפה של שיש היתה כולה ואחר כך פותחין הנקב והמים יוצאים ובערב הפסח מתוך
שהמים מרובים היו מדיחין אותה והכהנים היו מדיחין אותה בשבת שלא בראון חכמים: מדרס הפערוצות. המוטל על הרפאה וטעמא
מפרש בגמרא [פסח:]. אונקלוס. מסמרים שראשיהן כפופין למעלה. קרוק"ש בלע"ז: צעמויין. אלו עמודין קטנים הרבה וקרויין נססין כדאמרינן
במס' תמיד (פ"ג משנה ה) דמנן צית המטבחים היה ללפנות של מוצא ועליו שמונה עמודין וקרויין נססין וקוריות של ארז על גביהן ואונקלוס:
של ברוח היו קבועין בהן וג' סדרים שבהן מולין ומפשיטין וקבועין בעורה במקום צית המטבחים: חלקין. מחולקין. מפוללות קליפתן:

תמיד נשחט פרק חמישי פסחים סד.

הא והא רבי שמעון. נראה לר"י דההיא קמיימא א לא הוה מצי
לאוקומי כרצון משום דקתני בה אצל המולק את העוף צ"ד
אינו עובר בולא כלום אמאי נקט עוף אי לאו דלמא למידק דווקא צ"ד
אצל בחול המועד אפילו צעוף נמי מייחייב ויהיו כר' שמעון ובקונטרס

פי' לעיל טעם אחר אמאי נקט עוף:
ואיכא דע"א בקיש. חלז לזבח
ונהי דלא מקיש להקטרה
לענין הכי מקיש דלא אמרינן אפילו
אחד צסוף העולם דסגרה הו'
לאקושי להכי: מעמא שרא דשמו
הא סתמא פטור ש"מ בו'. וזה גירסת
רש"י ואין נראה לר"ת דהא איכא
למידק מרישא איפכא ג' וגריס ר"ת הכי
לשמו אמאי פטור שלמים לשם פסח
קשטין ש"מ צעי עקירה פירוש דלי
לא צעי עקירה אפילו שחט לשמו כשר
דשלמים לשם פסח כשר דהא מכשיר
לעיל ר' יהושע שחט אחרים לשמו:
קראו את ההלל. פי' לויס דמניא
בתוספתא ישראל שחטין
את פסחיהם ולויס קוראים את ההלל
קשה לר"י דאמרינן צ"י אין נערכין
צערין (י"א). וצ"ל מדרבין (בכרת
לה. ושם) אין אומרים שירה אלא על
היין והכל חזין דליכא שירה בלא
נסכים וכן היו מ' מקדשין העזרות צ"י
תודות וצזיר ואומר ר"י דה"פ אין
אומרים שירה בשעת הקרבת קרבן
אלא על היין דמשמע אלהים ואשנים
דרש ליה ועיקר שמה ושמה היינו
בשעת אכילה ודומיא דהכי נמי לגובה
בשעת הקרבת קרבן קאמר דאין אומר
שירה אלא על היין אצל שלם בשעת
הקרבה היו אומרים שירה שלא על
היין כנמה דוכתי:

אמאי

דלתות העזרה יתקעו הריעו ותקעו י"הכהנים עומדים שורות שורות ובידיהם
בויכי כסף ובזיכי זהב שורה שכולה כסף כסף ושורה שכולה זהב זהב לא
היו מעורבין ולא היו לבזיכין שוליים שמה יניחום ויקרש הדם וישחט ישראל
וקבל הכהן נותנו לחבירו וחבירו לחבירו ומקבל את המלא ומחזיר את
הריקן כהן הקרוב אצל המזבח וזרקו וזיקה אחת כנגד היסוד יצתה כת
ראשונה ונכנסה כת שניה יצתה שניה נכנסה שלישיית כמעשה הראשונה
כך מעשה השניה והשלישית קראו את ההלל אם גמרו שני ואם שני שלשו
אע"פ שלא שלשו מימיהם ר' יהודה אומר מימיהם של כת שלישיית לא הגיעו
לאהבתי כי ישמע ה' מפני שעממה מועטין כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת
אלא שהכהנים מדיחים את העזרה שלא ברצון חכמים ר' יהודה אומר כוס
היה ממלא מדם התערובת ורקו וזיקה אחת על גבי המזבח ולא הודו לו חכמים
כיצד תולין ומפשיטין אונקלוס של ברזל היו קבועים בכתלים ובעמודים
שבהן תולין ומפשיטין כל מי שאין לו מקום לתלות ולהפשיט מקלות דקים
וחלקים היו שם מניח על כתפו ועל כתף חבירו ותולה ומפשיט ר"א אומר ר"ד
שחל

לישב על הקרקע: שם יניחום. כהנים על גבי קרקע עד שיקבלו דם אחר מחמת שהן מרובין וישכחום ויקרוש הדם ולא יהא ראוי לזרוק:
שחט ישראל אם יראה שהשחטת כשירה צורים בכל הקרבנות: וקיצל כפן. הדם בצון מלאה הטלה: נוסח לחציו. שהרי בשורה הן
עומדים עד המזבח: מקבל אם המלא. מיד הנותנו לו ומחזיר את הריקן שחזר אליו מיד כהן הזורק: וריקא אחת. בצון עצמו זורק ולא
מתנה באכזב שאין לך קרבן טעון אכזב אלא חטאת לצדה דכתיב ויקרא ד' באכזבו: כנגד היסוד. ברוחות שבמוצא שהיה יסוד תחתיהן וזורק לזקפתו
של מוצא והוא נופל ליסוד. ולפי שאין היסוד מקיף את המוצא אלא את הצפון ואת המערב דקמתן במסכת מדות (פ"ג משנה א) לכך הוצרכו לומר
כנגד היסוד: כך מעשה הפנים ושלישים. הכל כאשר אמרנו: קראו אם ההלל לכל יתום קאי: אם גמרו שני. כשהיו מתחילין לשחוט
מתחילין לקרות ואם רבו הפסחים ומשך זמן שחיתמן עד שגמרו ועדיין רבים שחטין חזרין וקורין שניה ואם שני. ועדיין לא גמרה שחיתם פסחי
אותה הכת שילשו וכן השניה וכן השלישית ואע"פ שלא אירע מעולם ששילשו לפי שהיו שם כהנים מרובין ומהירין במלאכתן: לא הגיעו לאהבה.
אפילו פסח ראשון: אלא שהכהנים מדיחין העורה. שאמת המים מהלכת בעורה וכשהן רוצין להדיח העורה פוקקין את נקב יציאתה והמים
פושטין והולכין על גדוהיה ומדיחין את כל העורה שרפה של שיש היתה כולה ואחר כך פותחין הנקב והמים יוצאים ובערב הפסח מתוך
שהמים מרובים היו מדיחין אותה והכהנים היו מדיחין אותה בשבת שלא בראון חכמים: מדרס הפערוצות. המוטל על הרפאה וטעמא
מפרש בגמרא [פסח:]. אונקלוס. מסמרים שראשיהן כפופין למעלה. קרוק"ש בלע"ז: צעמויין. אלו עמודין קטנים הרבה וקרויין נססין כדאמרינן
במס' תמיד (פ"ג משנה ה) דמנן צית המטבחים היה ללפנות של מוצא ועליו שמונה עמודין וקרויין נססין וקוריות של ארז על גביהן ואונקלוס:
של ברוח היו קבועין בהן וג' סדרים שבהן מולין ומפשיטין וקבועין בעורה במקום צית המטבחים: חלקין. מחולקין. מפוללות קליפתן:

שחל

עין משפט
נר מצוה

א נמי פ"ה מהל' פסלי
המוקדשין ה' ט':
ל' ב מיי פ"ה מהל' ק"פ
הלכה ט':
א' ג שם הלכה י':
ל' ד שם הלכה י':
ל' ה שם הלכה י':
מ' ו שם הלכה י':
מ' ז שם הלכה ט':
מ' ח שם הלכה י':
מ' ט שם הלכה ט':
מ' י שם הלכה י':

רבינו חננאל

הא קתני המולק עובר
המקטרי את האימורין
אינו עובר. והתם קתני
המקטרי את האימורין
עובר והמולק אינו עובר
קשיין אהדי. ופרקינן
שתי הבריות לר"ש הן,
הא דפטרה אמליקה ב"ד
הכי קתני ר' שמעון במתני'
ושאר כל הוזהבין ב"ד בין
לשמן ובין שלא לשמן
פטור ור' שמעון פטור
בשאר זבחים כ"ש
אמליקה, והא דמחייבת
אמליקה בחולו של מועד
בבהיה מחייב ר"ש
במשנתו [דנחן] בשאר כל
הזבחים במתני' בין לשמן
ובין שלא לשמן [חייב]
דאמליקה כשחטת חזיב
לה. הקטרת אימורין יש
תנא דיקשי הקטרה
לשחוט רחמנא, ויש תנא
דלא מקיש ותרומיהו
איכא דר"ש ואמרינן
מאי טעמא דר' שמעון
רב"ד מחייב השוחט את
הפסח לבדו על החמץ
ופטור הזוחט שאר זבחים
על החמץ ב"ד. ובמועד
מחייב השוחט שאר זבחים
על (הפסח) [חמץ] ופטור
השוחט הפסח לשמו.
ופשטין טעמא דר"ש
משום דמחייב תרי קראי
לא תשחט ולא תזבח,
ובתרומיהו כחכ' ובחי
שמעי' מתרי זבחי דאנין
זבחי וזבחי דהיה ליה
למכבה זבחים דמשמע
זבחים טובא ופלגניהו
וכתב זבחי זבחי. ש"מ כל
חייבא דאיכא זבח והוא
זבח חג הפסח. הבשר
ליתא זבח חג הפסח
קרינא ביה
זבחי, אזכר על חייב ולא
אשאר זבחים, אבל במועד
השוחט הפסח על החמץ
במועד לשם שלמים חייב,
דקא שעקר שם פסח
מעליו וקראו שלמים,
מכלל דבשאר ימות השנה
בעי עקירה. ופרקינן
לגולה אימא דלא בעי
עקירה ומתני' בגון שהיו
בעלי טמא ממים ונדחו
לפסח שני דסתמיה לשם
פסח קאי. מתני' הפסח
נשחט בשלש כתות שנאמר
ושחטו אותו כל קהל עדת
ישראל קהל ועדה וישראל,
הרי ג'.